

პროვნილი პეორომიკის ბანვითარების, სამართლებრივი, პოლიტიკური და ისტორიულ-ფილოსოფიური ასპექტები

სწავლების თანამედროვე მეთოდები - სოციალურ-ფსიქოლოგიური ტრენინგი

ლია სანიკიძე
სტუ-ს დოქტორანტი

რეზიუმე

წარმოდგენილი სტატია მიმოიხილავს სწავლების თანამედროვე ინტერაქციულ მეთოდს - სოციალურ-ფსიქოლოგიურ ტრენინგს. სოციალურ ფსიქოლოგიური ტრენინგი - ეს არის სწავლების ინტერაქციური მეთოდი, რომლის საშუალებითაც ხდება როგორც ცოდნის, ისე პრაქტიკული უნარ-ჩვევების შეძენა და ამასთანავე პოზიტიური ატიტუდების ჩამოყალიბება სასწავლო თემის მიმართ. ამ ტიპის ტრენინგი არის სწავლების ჯგუფური მეთოდი, რაც უფრო აძლიერებს სწავლის შედეგებს. აქ თავს იჩენს ჯგუფის ინდივიდუალური უნარ-ჩვევების განვითარება. ამ მეთოდით სწავლების შედეგად ადამიანს უწყალობდება თეორიული და კონცეპტუალური სისტემა, რაც სტიმულს აძლევს ანალიტიკური და კრიტიკული აზროვნების განვითარებას. ტრენინგის მიზანია ადამიანს მისცეს ის ცოდნა და უნარ-ჩვევები, რომლებიც მას კონკრეტული ამოცანების გადაჭრაში დაეხმარება. სტატიაში აღწერილი ამ ტიპის სწავლების მიზნები და შედეგები. აგრეთვე ის სასწავლო ტექნიკა, რომელიც უზრუნველყოფდა დასახული შედეგის მიღწევას.

საკვანძო სიტყვები - ინტერაქციული ტრენინგი, აქტიური სწავლების მეთოდები, სოციალურ-ფსიქოლოგიური უნარ-ჩვევები, როლური თამაში.

RESUME

The presented article reviews the modern interactive teaching method - social-psychological training. Social psychological training is an interactive method of teaching that enables to acquire both knowledge and practical skills and to develop positive attitudes towards the study topic. This type of training is a method of group teaching that further enhances learning outcomes. This is where the impact of the group on the individual comes into play. As a result an individual develops theoretical and conceptual system, which stimulates the development of analytical and critical thinking. The purpose of the training is to give individual knowledge and skills for the resolution of specific

tasks. The article describes objectives and results of the above mentioned method, as well the teaching method itself that enabled achievement of the set results.

Keywords - Interactive training, active teaching methods, social-psychological skills, role play

შესავალი

ზოგადად აღსანიშნავია, რომ სწავლების აქტიური ინტერაქციული მეთოდები ამჟამად ფართოდ დაინერგა განათლების სხვადასხვა მიმართულებაში როგორც ბავშვთა, ასევე მოზრდილთა სწავლების პროცესში. მისი სპეციფიკა, რომელიც გულისხმობს მონაწილის/სტუდენტის აქტიურობას, მის ჩართულობას სწავლების პროცესში აადვილებს სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლის პროცესის დაგეგმარებას. სოციალურ-ფსიქოლოგიური ტრენინგი კი ამასთანავე მონაწილის/სტუდენტს უწყალობს შესაბამის ატიტუდებს და ეხმარება კონკრეტული უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბებაში. მუდმივი უკუკავშირი ჯგუფური სწავლების მონაწილეებისა და ტრენინგის მხრიდან უზრუნველყოფს ტრენინგის თემაში სტუდენტის სრულფასოვან ჩაღრმავებას კოგნიტურ და ემოციონალურ დონეზე.

ძირითადი ტექსტი

ინფორმაციული ეპოქის სწრაფი განვითარება აისახება წარმატების მისაღწევად საჭირო ცოდნის, ატიტუდების / სოციალური განწყობების და უნარების მეტ-ნაკლებად განსაზღვრაში. ათასობით წელი გახდა საჭირო იმისათვის რომ, კაცობრიობისათვის დომინანტური ნადირობის /მემგროვლებლობის ერა მიწათმოქმედების ერას შეეცვალა. მხოლოდ რამდენიმე ასეული წელი დასჭირდა ინდუსტრიული ერის დამკვიდრებას. (Huitti, 1995). XXI საუკუნის დასაწყისში ამერიკის მოსახლეობის 50%-ზე მეტი საინფორმაციო სექტორში მოღვაწეობს. ინფორმაციული ერისკენ ასეთი სწრაფი ცვლილება მიუთითებს რომ მოზრდილთა წარმატების წინაპირო-

ბა საგრძნობლად შეიცვალა. ეს აგრეთვე ნიშნავს იმასაც, რომ ის სოციალური სტრუქტურები და ინსტიტუტები რომლებიც 21-ე საუკუნის დასაწყისში წარმატების გზას გვიჩვენებდნენ, მოძველებულია. დღესდღეობით ადამიანთა სწავლებაში, განსაკუთრებით მათი პროფესიული მომზადების სფეროში ფართოდ გამოიყენება სწავლების აქტიური ანუ ინტერაქციული მეთოდები. მათ შორის გამოვყოფთ სოციალურ ფსიქოლოგიურ ტრენინგს.

ინტერაქციული სწავლება არის თანამედროვე საგანმანათლებლო მეთოდიკა, რომელიც ეყრდნობა ტრენერის / პედაგოგზე და ჯგუფური სწავლების მონაწილის / სტუდენტის ახალ როლებს და ჰუმანისტური ფსიქოლოგიის პრინციპებს. ის მიზნად ისახავს ტრენერზე / პედაგოგზე ორიენტირებული ავტორიტარული სასწავლო პროცესის შეცვლას სტუდენტზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესით. სწავლების მიზანი არის როგორც მზა თეორიული ცოდნის მიღება, ასევე უნარ-ჩვევების გამოუმუშავება. ჯგუფური სწავლების მონაწილე / სტუდენტი ინტერაქციული სწავლების სუბიექტია, მისი აქტიური მონაწილეა. სწავლების საფუძველია მისი პირადი გამოცდილება, მისი თვისებები და ცოდნა.

სწავლების პროცესისადმი ეს ახალი მიდგომა ეყრდნობა ჟან პიაჟესა და ლევ ვიგოტსკის მოსაზრებებს ე.წ. კონსტრუქტივიზმის თეორიას და შემდგომ კურტ ლევინის კვლევებს ჯგუფური მუშაობის, ჯგუფის ინდივიდზე ზეგავლენის შესახებ. კონსტრუქტივიზმის ძირითადი იდეაა, რომ დავებმართო სტუდენტებს ძველი და ახალი ცოდნის შედარების მეშვეობით ახალი ინფორმაციის შეგროვებასა და უნარ-ჩვევის გამოუმუშავებაში, ახალი ცოდნის კონსტრუირებაში. ამ მეთოდიკისთვის სტუდენტი სწავლის პროცესის აქტიური მონაწილეა. ინტერაქციული სწავლების ჯგუფური მეთოდები უფრო აძლიერებენ სწავლის შედეგებს. აქ თავს იჩენს ჯგუფის ინდივიდზე ზემოქმედების ეფექტი.

სოციალურ - ფსიქოლოგიური ტრენინგის შედეგი, როგორც წესი, მყისიერია, მაშინ, როცა სწავლების შედეგად მიღებული ცოდნის მიღებას და გამოვლინებას წლები ესაჭიროება. მიღებული ცოდნის ათვისება დამოკიდებულია მონაწილის განათლებაზე და, ასევე, მნიშვნელოვან როლს თამაშობს მისი პრაქტიკული გამოცდილება. ტრენინგების ინტერაქციური ხასიათი განაპირობებს სწავლების პროცესისადმი მოტივაციას, აღძრავს მოსწავლეების ცნობისმოყვარეობას, ანიჭებს მათ სიამოვნებას, აძლიერებს ერთმანეთთან ურთიერთობის ინტერესს.

სწავლების პროცესში განხილული თეორიული საკითხების პრეზენტირების და მსჯელობის პროცესში მონაწილეებს შესაძლებლობა ეძლევათ გაიზიარონ პრობლემის სპეციფიკა, დასვან შეკითხვები და იმსჯელონ. გავარჯიშდნენ იმ უნარ - ჩვევებში, რომლებიც მიღებული ცოდნის პრაქტიკულ გამოყენებაში დაეხმარება მათ. აგრეთვე, სხვადასხვა კონტექსტში და სიტუაციებში განაზოგადონ თეო-

რიული და პრაქტიკული გამოცდილება. თავისი საქმიანობის სფეროდან გამომდინარე რეალურ სიტუაციას მოარგონ მიღებული ინფორმაცია.

მეთოდიკა გულისხმობს, რომ მონაწილეებს მიეწოდოთ ინფორმაცია მათთვის იოლად აღსაქმელი ფორმით. ინტერაქციული ტრენინგის პროცესი უზრუნველყოფს სწავლების პროცესში მონაწილეთა აქტიურ ჩართვას. თითოეული მონაწილე სრულად არის ჩართული საკითხების განხილვაში, მონაწილეობს ტრენერის მიერ შეთავაზებულ აქტივობებში და დისკუსიებში. თანამშრომლობს სხვა მონაწილესთან ჯგუფური მუშაობის დროს, აფიქსირებს თავის აზრს და ამგვარად, იგი საგანმანათლებლო პროცესის ფორმირების აქტიური თანამონაწილეა.

პროფესიულ საკითხებზე შექმნილი სასწავლო მოდულების მნიშვნელოვანი მიზანია, რომ მონაწილეებმა დაინახონ მიზეზშედეგობრივი კავშირი სხვადასხვა მოვლენას შორის. ამ დროს ფაქტების უბრალოდ მიწოდების ნაცვლად (რომლებიც პასუხობენ კითხვებზე: რა, სად, როდის), მოვლენათა ურთიერთკავშირის საჩვენებლად. ტრენერი სხვადასხვა სავარჯიშოს განმავლობაში სვამს "რატომ" კითხვებს.

ინტერაქციული სასწავლო ტრენინგის დროს გამოიყენება შემდეგი აქტივობები:

- „ტვინის შტურმის“ - მონაწილეები არსებული საკითხის ირგვლივ შეუზღუდავად გამოთქვამენ საკუთარ მოსაზრებებს, თითოეული მოსაზრება მიღებულია კრიტიკის გარეშე. „ტვინის შტურმი“ ხელს უწყობს აზროვნების გააქტიურებას, მონაწილეთა ჩართვას საკითხში, მათ დაინტერესებას. შემდგომ, იდეები ხარისხდება და კატეგორიზდება, რაც ადამიანს მიღებული ინფორმაციის სტრუქტურირების საშუალებას აძლევს, ეს კი ხელს უწყობს დამახსოვრებას.

- „სოკრატეს მეთოდი“ - ტრენერი სვამს პრობლემურ კითხვებს, ინფორმაციის მიწოდებამდე და ცდილობს მიზნობრივი კითხვების დასმით მივიდეს სასურველ პასუხამდე. ამ დროს მონაწილეებს საშუალება ეძლევათ თავისუფლად გამოთქვან საკუთარი აზრი, გააანალიზონ ის, მოიყვანონ ფაქტები, მაგალითები და ასე შემდეგ. კითხვების დასმის მეთოდით და ანალიზით მიღებული დასკვნა მონაწილის მიერ აღიქმება როგორც უფრო მისაღები, მის მიერ „დადგენილი“. ის გაცილებით ეფექტურია ინფორმაციის პასიურ მიწოდებასთან შედარებით.

- „შემთხვევის შესწავლა“ და „როლური თამაში“, ტრენინგის პროცესში, ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია მიღებული ინფორმაციის რეალურად გამოყენების შესაძლებლობა, მისი რეალურ სიტუაციაში გადმოტანა. მეთოდიც, რომელიც ფართე გაგებით კვლევის ერთ - ერთი სტატეგიაა, ტრენინგის კონტექსტი კი გულისხმობს მონაწილეებისათვის რეალური ცხოვრებისეული სიტუაციის შეთავაზებას, და მის შესწავლას მიღებული ცოდნის შესაბამისად გაანალიზებას, დასკვნების გამოტანას. ამ

დროს მონაწილეს თეორიული ცოდნის რეალურ პრაქტიკასთან მორგების საშუალება ეძლევა, რაც მიღებულ ინფორმაციას მისთვის უფრო გასაგებს და შთამბეჭდავს ხდის.

- ტრენინგისთვის მიღებული და დანერგილი აქტივობაა „ჯგუფური მუშაობის მეთოდი“ - კოოპერაციული და თანამშრომლობითი სწავლება. აღსანიშნავია, რომ ჯგუფური მუშაობის მეთოდი ეფექტურია ამოცანის წარმატებულად გადასაწყვეტად. იგი განსხვავებული აზრების გამოთქმის და გააზრების საშუალებას იძლევა. და მათი შეჯერების საფუძველზე შესაძლებელია საერთო დასკვნის შემუშავება. ჯგუფური მუშაობის დროს, მონაწილეები ჯგუფდებიან და მუშაობენ საერთო დავალებაზე. დავალების შესასრულებლად აუცილებელია ურთიერთთანამშრომლობა, რადგან წარმატება ჯგუფის თითოეულ წევრზე დამოკიდებულია. ჯგუფური მუშაობის შემდეგ სასურველია შედეგის პრეზენტაცია და დისკუსიის გამართვა მთელი ჯგუფის მონაწილეობით.

- უკუკავშირი, ტრენინგის განმავლობაში, როგორც ტრენერისათვის, ისე მონაწილეთათვის, უნდა შეიქმნას ნათელი შთაბეჭდილება იმის შესახებ თუ როგორ აღიქვას მიწოდებული ინფორმაცია. ინტერაქციური ტრენინგის პროცესში, როდესაც ტრენერსა და მონაწილეთა შორის მუდმივი კავშირი და დიალოგია, ტრენერი უნდა იყენებდეს უკუკავშირის ისეთ ფორმებს, რომლებიც წაახალისებს თითოეულ მონაწილეს: წაქეზება, ყურადღების მიქცევა, დავალების შესახებ კომენტარი (რომელიც აუცილებლად დადებითი შეფასებით იწყება), ეს ყველაფერი მოტივაციას უზრდის მონაწილეს და ტრენინგის

საგანს ინტერესს მატებს, იგი აცნობიერებს საკუთარ როლს ტრენინგის პროცესში.

დასკვნა

სოციალურ ფსიქოლოგიური ტრენინგის ინტერაქციური ხასიათი საშუალებას აძლევს ადამიანს, დროის მცირე მონაკვეთში შეიძინოს პრაქტიკული ცოდნა და გამოიმუშაოს ის უნარ-ჩვევები, რომლებიც მას სჭირდება როგორც ყოველდღიურ ცხოვრებაში, ისე გარკვეული სამუშაოს ჩატარების დროს.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. მ. კვიცარიძე, „დამხმარე სახელმძღვანელო დამწყები ტრენერებისთვის“, თბილისი, 2004 წ.
2. В.Н. Дружинин, «Психология общих способностей, питер», Санкт-Петербург, 2000
3. Д. Майерс, «Социальная психология интенсивный курс», Москва, 2000, 2010
4. Д. Кори, «теория и практика группового консультирования, Москва, 2003
5. Р. Сакварелидзе, «Интерактивное обучение и его психологические основы», Тбилиси, 2004
6. Techniques of Training – Leslie Rae; 2001, BVM
7. Аронсон Э., Уилсон Т., Эйкерт Р. Социальная психология. Психологические законы поведения человека в социуме. М., 1986. 2004.2014
8. Зейгарник Б.В. Теория личности Курта Левина. М, 1981.2015
9. Изард К. Психология эмоций. М., 2000.2011
10. Кей Торн Девид Маккей “Тренинг настольная книга” Тренераб 2001